

Uredništvo i uprava:
ZAGREB, MASARYKOVA 28a
Telefon 67-80
Uredništvo i uprava
za Slovenijo i v slovenski del
Julijanske Krajine
LJUBLJANA, Erjavčeva 4a

ISTRA

OBVEZATAN ODGOJ DJECE U DJEĆJIM ZABAVIŠTIMA

Svojedobno smo već izvještali o tome, da je u Italiji novom školskom reformom, poznatom pod imenom školske karte uveden za ciljevi državu obvezatan odgoj djece u školskim vrtićima. Sva djece od 4 do 6 godine života morat će pohađati dječje vrtiće, u kojima će biti od jutra do na većer pod nadzorom učiteljica, u koliko ne bi bili organizirani u fašističkoj dječjoj organizaciji »Figli della Lupa« (sinovi vukčića). Toma reformom, koja stavlja djece već u najranijoj dobi pod nadzor države pod kojim ostaje kasnije neprekidno dok ne svrši vojnu dužnost, bit će ispunjen jedan od najglavnijih postulata fašističke ideologije, koja oduzima čovjeku njegovu individualnost i postavlja ga u neposrednu ovisnost državne zajednice.

U pogrančnim krajevima, u Istri i Goričkoj, te u Južnom Tirolu (u koliko se u dolini Adige ne budu čini prije izvršiti načrti o presečenju pucavica) imat će ta reforma svoje posebne značenje. U dječjim vrtićima odgajati će se djece, hraniti i primati osnovne pouke, učiti prve malištice i prve piščevine. I. vrtić prelazi će u osnovne škole već sa poznavanjem talijanskog jezika, koji je do sada prije nego što su posla u školu nijesu poznavala. U osnovnim će školama dakle napredovati bolje nego do sada, gdje je više od polovice djece, zbog nepoznavanja jezika moralo ponavljati po jedan ili više razreda.

Dragi problemi, koji se javlja tom reformom je gospodarskog značaja. Isprva će teret novih dječjih vrtića padati na općine i na pojedinačne, no finansijsko će ih podupirati i društvo »Italia Redenta«. Prema reformi bit će te javne korporacije duće osnovati dječji vrtići u svakom selu, gdje ima najmanje 20 djece i sagraditi posebne zgrade prema propisanom načelu. Troškov za te zgrade koji su bili proračunani na 50.000 lira, poviseni su zbor na stalnih prilika i zbog potiskovanja okna i gradjevnog materijala, na 70.000 lira. Šeose općine, koje imaju ugavnom mnogo djece, bit će tim izdužena teško opterećene... U goričkoj, putjskoj, riječkoj i trišćanskoj pokrajini ima 800 osnovnih škola. U svakom mjestu gdje su te škole trebat će sada sagraditi i zgraditi za dječje vrtiće. Budući da do sada već ima u glavnom u većim mjestima, oko 200 dječjih vrtića sa vlastitim zgradama, znači da će sada trebati izgraditi još 600 zgrada za dječje vrtiće, što znači da će istarske općine morati izdati 600X70.000 lira t.j. 42 milijuna lira.

Sve ove podatke vadimo iz tršćanskog »Piccole«, koji se na koncu pita: »Gdje će biti moguće ubrati toliko milijuna?« U siromašnim seoskim općinama sigurno ne! Pogotovo neće to biti moguće u onim općinama, u kojima ima više udaljenih selja, pa će trebati sagraditi po dvije i više zgrada za dječje vrtiće. Svaki dječji vrtić nalme mora imati školsku sobu, blagavaonicu, koja će se upotrebljavati i kao dvorana za gombanje, oblaćionicu, sobu za učiteljicu, kuhiću, kupaonicu, zahod, peći te električnu instalaciju i vodovod. Ovo poslijeduje će pogotovo biti teško sproveсти na Krasu i po Istri, gdje nema često vode ni za napajanje blaga... Osim toga trebat će nabaviti i odjeću za djece, no »Piccole« vjeruje, da će to brigu preuzeći na sebe sigurno društvo »Italia Redenta«, koja je o tome i da sadovoda brigu, a prima za te svrhe od države milijunske subvencije. Društvo će se vjerojatno bar za prvo vrijeme po-brinuti za dobavu potrebnog broja odgojiteljica.

TALIJANSKA PAŽNJA PATRIJARHI GAVRILU

Beograd — Prigodom nedavne kanonske vizitacije patrijarha Gavrila na Rijeci u tamisnoj srpsko-pravoslavnoj parohiji, priredile su mu talijanske vlasti svećani doček. Ovih dana posjetio je patrijarh Gavrila u Beogradu talijanski poslanik na našem dvoru Mario Indelli te mu izričuo album fotografija snimljenih prigodom patrijarhovog po-hoda na Rijeci. Istodobno mu je izručio pozdrave talijanske vlade kao glavaru srpske pravoslavne crkve.

NAVODILA ZA IZSELJEVANJE NEMCEV IZ JUŽNEGA TIROLA

Točen popis postupkov za preselitev — Dolgočila glede oseb

1. Ta navodila veljajo za nemške državljane (Reichsdeutschen) ali za nemške rojake (Volksdeutschen), bljavioće na ozemlju, navedenem pod točko 2., ter za nemške rojake po rodu iz tega ozemlja, kakor tudi, glede določenih vprašanj, za nemško državljanje, natančne označene pod točko 23.

2. Ozemlje (pogodbeno ozemlje), na katero se nanašajo ta navodila, je slediće:

a) Bočenska pokrajina;
b) jezjkovo mesano ozemlje Egna v Tridentinski pokrajini;

c) jezjkovo mesano ozemlje Cortina d'Ampezzo v pokrajini Belluno;

d) jezjkovo mesano ozemlje Tribo v Venetski pokrajini.

3. Povratek je za nemško državljanje obvezen.

4. Izselitev je za nemške rojake pro-stovoljna.

5. Povratek izselitev se morata izvesti preko Nemških uradov za izseljevanje in povratek (Amtliche Deutsche Ein- und Rückwanderstellen), ki bodo ustanovljeni v Bozenu, Meranu, Bressenu (Brixen), Brunicu, Vipitenu, kakor tudi po potrebi drugod. Glavni urad za izseljevanje in povratek bo ustanoven v Bozenu. Njemu bodo podrejene vse područnice.

6. Nemški državljanji si lahko svobo-dno izberejo svoje bivalisce v Nemčiji. Za nemške rojake bo predvidoma pre-skrbljena kolikor mogoce skupina na-selitve.

7. Povratek nemških državljanov naj-se bo načeloma izvedel tekom treh mesecov, racunajoče od dneva objave teh navodil. Nemški državljanji, ki imajo posestva, bodo odpotovalli šele tedaj, ko bo v Italiji izplačan kupnjek od prodaje njihovega premoženja.

8. Nemški rojaci, ki odprtutejo v Nemčijo in ki hočejo pridobiti nemško državljanstvo, bodo istotako odpotovalli šele tedaj, ko bo v Italiji vnoven izku-pnjek od prodaje njihovega premoženja. Vsi nemški rojaci, za katere veljajo ta navodila, morajo do 31. decembra 1939 položiti pri svoji domovinski občini (Comune di origine) obvezno in končnevrijavno izjavno, s katero se prostovoljno in brez vsakega tužega vpliva celovito da su vnosni italijsko državljanstvo, ali da si hočejo pridobiti nemško državljanstvo in odpotovati v Nemčijo. Ako v kraljevini Italiji živeči nemški rojaci ne podajo te izjave v do-ločenem roku, se to smatra kot njihova končnevrijavna želja, da hočejo ohraniti svoje italijsko državljanstvo.

9. Nemški rojaci, ki so se odločili za izselitev, vložijo nato pri Uradu za izseljevanje, ki je pristojen za njihov okoliš, na predpisanim obrazcu formalen predlog za izselitev v Nemčijo in za pridobitev nemškega državljanstva. Obvezno zaprosijo pri enem izmed Uradov za izseljevanje ali pri pristojni italijski oblasti obrazec, ki jim je tam na razpolago, da z njim zahtevajo izbris iz seznamov italijskih državljakov in v danem slučaju tudi razstrelije vojaških obveznosti.

10. Nemškim rojakom, ki se izselijo v Nemčijo, se izda brezplačno italijski potni list, veljaven dva meseca, ali nemški potni list, ako so že pridobili nemško državljanstvo.

11. Nemški rojak, ki je pridobil nemško državljanstvo, postane za Italijo v vsakem pogledu inozemac. Zanj veljajo v splošnem za inozemce obstoječe določila, tako da se ne more zopet nastaniti v kraljevini Italiji, ne da bi imel v ta namen tozadnjega pristanka Italijanskega zunanjega ministarstva.

12. Bistveno je, da vsak nemški rojak, ki si je pridobil nemško državljanstvo, prenese svoje bivalisce v Nemčijo. Samo italijsko zunanje ministerstvo mora po določeni členi 6. kr. odloka z dne 2. avgusta 1912. štev. 949, oprostiti glede obveznosti o prenosu bivališča, ako obstajajo posebne okolišne. Zato morajo tudi v drugih pokrajinalah kraljevine Italije bljaviti nemški rojaci prenesti svoje bivališče v Nemčijo, da si pridobi nemško državljanstvo.

13. Stari in bolni nemški državljanji lahko ostanejo v svojem sedanjem bivališču ali pa gredo k sorodnikom, ki se ne izselju. O tem bosta od slučaja do slučaja odločevala bočenski prefekt in nemški generalni konzul v Miljanu. Ta določba pride v poštev za tiste osebe, ki so 1. jula 1939 dopolnilne 65. let starosti.

14. Navodila, veljavna za izseljujuće se nemške rojake, veljajo istotako za na-

borno potrjene pripadnike vojske v službi ali na dopustu, ki se namevarajo izseliti v Nemčijo in pridobiti nemško državljanstvo. Vojnopravni, a še ne vpolčani in izvezbani mladi nemški rojaci, bodo pospešeno vpoklicani v vojaško službo v Nemčiji. Vojške osebe, ki se v državljanstvu aktivno v Italijanski vojski (kopnji vojski, mornarici, letalstvu ali kolonialni vojski), bodo istotako pospešeno prevedeni v nemško vojsko čim zaposlio za nemško državljanstvo. Rezervisti, ki sedaj služijo v Italijanski vojski, bodo takoj odpusčeni iz vojaške službe. Šim zaprosijo za nemško državljanstvo. Neoznanjeni rezervisti bodo pospešeno prepeljani v Nemčijo, oznenjeni pa ostanejo v Italiji in se bodo izseliti po do-locenem roku.

15. Navodila, veljavna za nemške rojake, ki se namevarajo izseliti, veljajo tudi za državne, samoupravne in občinske uradnike, kakor tudi za uradnike javnih dobrodelnih in podpornih ustanov. Ti uradniki preidejo, če se izselijo, v Nemčijo v javno službo.

16. Poletiško konfirmaniranje osebe, ki se izseljuje izseliti v Nemčijo, bodo takoj izpuščeni, čim podajo izjavu v smislu točke 8. Vzak-mu izmed njih bo pred izseljevanjem izdano dovoljenje za bivanje v domovinem kraju. To dovoljenje se bo izdajalo po osebnih razmerah od službenega do službenja in bo veljalo od 10 do 20 dñi za ljudi brez premoženja ter od 30 do 90 dñi za ljudi s premoženjem, ali če gre za osebe, sodelujoče pri kakih podjetjih. Te dovolje veljajo tudi za osebe, ki so pod političnim nadzorstvom ali političko posvrtjene.

17. Napravni osebam, ki se bodo izselili v Nemčijo, ne se bodo izjavljali politični dejani ni politički nitli sodni ukrepi. Ako se v zapori, se takoj izseljuje in imajo pravico do dovoljenja za izjavite v domovem kraju po do-locenih točkach.

18. Nemški državljanji, ki bi v teku izseljevanja teh navodil dalli povod za pri-tožbe, morajo takoj zapustiti Italijo.

19. Izselitev se morata izvesti v določenih rokih, kateri se pa iz doka-zanih upravnih razlogov, kakor na pr- radi odstotnosti, bolcani, pravnih sporov in v primeru neprostovoljne zamujene pravice, lahko podaljšajo.

20. Nedoljetni nemški rojaci sledijo glede državljanstva svojim staršem, ako le-ti imajo pravico izjaviti nad njimi očetovsko oblast. Nedoljetni nezakonski otroci pridobijo novo državljanstvo skupno z materjo. Zakonske žene-nemške rojakinje in nedoljetni otroci v starosti preko 18 let, ki ne žive skupi z možem, odnosno nad katerimi očeta nima pravice izjaviti očetovske oblasti in ki jih ne on-vzdružajo, odločajo samostojno glede vprašanja državljanstva. Sedno ločene, zakonske žene odločajo samostojno o svojem državljanstvu in o državljanstvu nedoljetnih otrok, ki so jim poverjeni v vzgojo. Tudi nedoljetni nemški rojaci, ki pridobijo nemško državljanstvo, se morajo izseliti v Nemčijo.

21. Nemški rojaci, glede katerih vprašanje državljanstva niše jasno, si lahko izberejo državljanstvo pod istimi pogoji kot nemški rojaci z italijskim državljanstvom.

Za nemške rojake, ki bivojajo na po-godbenem ozemlju in hočejo pridobiti nemško državljanstvo, veljajo istotako

22. Starši, ki se izseljuje v Nemčijo, morajo vzelti s seboj nedoljetne otroke, označene pod točko 20. Staršem, ki so se odločili za izselitev, je dovoljeno, da prekrbijo svojim otrokom — čim so pridobili nemško državljanstvo — privati pot v nemščini, upoštevajoč pri tem tozadnjene določbe, veljavne v Italiji.

23. Bistveno je, da vsak nemški rojak, ki si je pridobil nemško državljanstvo, prenese svoje bivalisce v Nemčijo. Samo italijsko zunanje ministerstvo more po določeni členi 6. kr. odloka z dne 2. avgusta 1912. štev. 949, oprostiti glede obveznosti o prenosu bivališča, ako obstajajo posebne okolišne. Zato morajo tudi v drugih pokrajinalah kraljevine Italije bljaviti nemški rojaci prenesti blagovno v Idrijo. Pred kratkim so finančni stražniki prijeli pri Stanjelu 25-letnega Stanislava Fabijana in 30-letnega Stanislava Kotcevarja baš v trenutku, ko sta kuhalila žganje, 27-letnega Franca Kotcevarja, 33-letnog Marija Zegova in 39-letnog Kristina Turkova, ki so čakali na razpolago. Finančni stražniki so sekvestri-rali vse posode in 13 litrov žganja. Vsi so bili naznajeni sodišču.

Sodnitskimi oblastem sta bila naznačena zaradi tihotapstva čaja, tobaka in sirkove moke Franc Jeran iz Podlanšči in Ljudmila Brez iz Pluženj pri Cerknici. Oba so zalobil finančni stražniki na meji, ko sta hotela prenesti blagovno v Idrijo. Pred kratkim so finančni stražniki prijeli pri Stanjelu 25-letnega Stanislava Fabijana in 30-letnega Stanislava Kotcevarja baš v trenutku, ko sta kuhalila žganje, 27-letnega Franca Kotcevarja, 33-letnog Marija Zegova in 39-letnog Kristina Turkova, ki so čakali na razpolago. Finančni stražniki so sekvestri-rali vse posode in 13 litrov žganja. Vsi so bili naznajeni sodišču.

Nared, koji se odreče ma i jedne stopu krviju i znojem otaca svojih natopljene zemlje nije dostojan da se nazivje narodom

VANJSKO POLITICKI PREGLED

DOCADJAJI NA FRONTI. — POTAP-LJANJA BRODOVA. — NAŠ BROD »CA-RICA MILICA« NALETIO U ENGLE-SKOGU NA MINU. — NEMIRI U ČESKOJ. — DIPLOMATSKA AKTIVNOST IZA KU-

LISA. — STAV ITALIJE.

U isčekivanju neke velike ofenzive, koju će sprema Niemacka još prije Božića tijednom počinjati bivati nervozni. Nervozu zbog toga što se nista ne događa.

S druge se strane opeči govor, da ofenziva neće u niti kanc poduzimati niti Njemačka, a niti Francuska in Engleska. Nizozemska i Belgija uvelike su posljednjih dana bile zadržane, no Niemacka je svečano izjavila, da ona nema upore nomjere da na valjuje na Belgiju i Nizozemsku.

Saveznički medijutin noću da se upuštaju, nego štelo lude. Sva je njihova akcija sastoji u tome, što blokiraju Njemačku i ne dopuštaju joj uvoz sировina.

Zivota, Niemacka onet torpedira savezničke brodogidje stigne, a njeno podmornica kr

starje na Atlantiku i nanašaju stele.

Kao žrtva tih blokada potopljen je 20. maja i naš parobrod »Carlo Milice«, koji je naletio na jednu minu nedaleko engleskih obala, a par dana prije toga nastrađao je veliki jedan holandski parobrod. Dok je posada »Carlo Milice« sredom apšrena po potonjenje holandskog broda imalo je oko 100 žrtava.

Inačica javljaju novine da su u Celjki svake visoke škole zatvorene na tri godine. O tome njenoma službenim izveštajem kaže: »Od nekog vremena pokušane jedna grupa čeških intelektualaca vodi s poblemim blivim predsjednikom drrom Benešom da reneti mir i red u protektoratu Češko i Moravsko manjim ili većim aktima. Pri tomu se moglo ustaviti, da se kolovodje ova akcija otpora načelo takodje u češkim visokim školama. Posto se su 28. listopada i 15. a. m. ovi elementi toliko zaboravili, da su prema posljednjim Niemalcima i flitski napustili, to su češke visoke škole zatvorene na tri godine... Zatim je došlo izvrsiteljna apomenutih djela strijeljano, a vodi broj suočenika je na pasečen Toliko njemačko službeno zaplenjeno. Kasnija zaplenja javlja da su napadnuti i neki njemački redarstvenici, zbor dega da su izvršene još daljnja tri strijeljana. U vezi s atentatom na Hitlera napomenje je 5000 Čeha.

Predsjednik Hacha, koji je posljednjih dana bio teško obolio, pozvao je prije par dana češko pravnoštvo neka ne pravi glupo sti i neka ne gubi utrodo glave.

Inačica javno nema u političkoj situaciji medjunarodno nikakvih značajnih događaja. Da se medijutin kaže kulisa zločinkavki dogovori, pregovori, ponudo i međunarodna to ni novinе ne taje. Italija poduzima sva i sva, da organisti prodrije stranoga uticaja na Balkan, koji smatra svojim životnim prostorom, Rusija još uvi ječ da će da prekine pregovor s Turском, nego zove njenog predstavnika na dogovor u Moskvu. Turška izjavljuje da će prileg dogovoru sličiti i tako redom Iza kulisa diplomaciju radi užurbano.

Interesantno je da Italija izjavljuje da ona nije neutralna. Protivno brojnim ovropskim državama, koje su ovorene od uticaja način: s neutralnim državama, t. j. s onim državama, koje su se unaprijed od reklo rata na računa se više u razvoju konfliktu. Pošto se rat grčki, mit se zaključuje bez njihove intervencije, a često i protiv njihovih vlastiljih interesa. Medijutin Italija neće da dođe u jednu takvu situaciju. Ona kao evropska sila ne će da odreće svojih vlastiljih interesa ni interes Evrope, interesu budućnosti našega kontinenta. Kad bi Italija obavila da je neutralna, ona bi se time odrekla sudjelovanja u budućim organizacijama, političkoj, ekonomskoj i drugim strukturama Evrope. Italija toga neće. Ona hocće da sudjeluje u rješavanju evropskih problema.

Gorica. — Na dve leti konfinacije je bil obojeni te dni v Gorici prileten unokocić Gotič. Vzrok konfinacije do sedam ni znani. Italijanski listi so le zabeležili, da je poučeval okoliške fante v glasbi.

Italijanska tekst. industrija in bombaž

Trst, novembra 1939. — Znano je, da ima Italija med vsemi panognimi industrijemi najbolj razvito tekstilno industrijo, kar je prisko do izraza tudi pri izvozu, kjer je te vrste robe zavzemala precej velik odstotek. Toda ta produkt Italijanske industrije se začela ni mogel meriti z ostalimi angleške, češke ali poljske industrije bila kvalitativno ali kvantitativno. Vzrok temu je predvsem v pomanjkanju v postev prihajajočih surovin. Italiji primaknjuje volne, čeprav ima visoko razvito ovjejrejo, predvsem po bombažu, ki ga uvaža iz Egipta in Amerike; v poštovanih prilahkih končno tudi premog, ki ka pa tudi mora uvažati. Nenavadne posledice izvoza predvsem velikih količin bombaža na narodno gospodarstvo, ki povzroča izgubo dragocenih deviz, in iz tega izvirajoči ostri boj za utrjanje države, v katerega se je spustila vlada iz sanksij v abesiški vojni so jo primorale, da se je začela bolj pobrigati za kulturno bombaževko z gojenjem na domačih teh v čim mogoče večjih količinah. Že pred svetovno vojno je Italija pridelovala bombaž, toda v zelo malih količinah tako, da še zdaleč ni mogla z njim kriti domača potrebo, poleg tega pa je bil še kvalitativno slabši in dražji od uvoženega. To stanje je trajalo več ali manj vse do 1928. leta. Od tedaj je vlada vedno bolj skrbela za to važno panog narodnega gospodarstva, posreševala, fuančeno in z raznimi ukrepi podpirala gojenje bombaževca, tako je 1934. l. ustanovila poseben zavod za bombaž, ki intenzivno proučuje, nadzira in posrešuje safenje bombaževca. Da bi pridelci eni bolj povečali v vzbudilu med poljedelci, se večje zanimanje, je vlada l. 1936. postavila minimalne odprtukne cene. Naproti vlade niso izostali, kar je najbolj razvidno iz podatkov, kako se površina posajenega bombaževca in produkcija iz leta v leto veča. Tako se je površina od bombaževca posajenega terena povečala od 8000 ha v letu 1928. kar na 48.000 ha v prejšnjem letu in vzopredno s tem prijdelek od konjih 810 ton na 8.200 ton. Producija bombaža seveda še vedno ni zaledna, in je uvoz istega v velikih količinah še vedno potreben, toda s posrešenim gojenjem te kulture doma, posebno pa se v Aheisini, v katerem stavlja gospodarski krog velike nadu, bo Italiji omogočiti, da se bo kuhal osamosvojila na tem področju.

Sumnijiv požar

Brgud — Bilo je to još ovoga leta, 29. kolovoza, kad je Mate Ljubelj pok. Antonia, 39 godina star, kasno v vetr dojurilo kož dana na karabinerški stanici in privljal do gori kučen, koja je bila njegovo vlasništvo, in u kojoj je stanova Ana Rajković.

Karabineri su se požurili na mesto nesreče in usli v kuču. Rajkovićeve nje bilo kod kuće, jer se je načašča kod nekih svojih rodbin. Karabinerška je bila mnogo toga sumnljivo v kuči. U sobi Rajkovićeve bilo je nekoliko suhih borovih grana, koje su bile nagorele. Ormar je izgorio skoro sav, a u mitemu in mnogo haljin, dočim je nočni ormarje bio netaknut.

Kad je male kasnije obavještena o požaru Rajkovičeva dotrela kuča, pala je in nesvijest od zaprastenja, ker je v ormaru u kom je bila pohranjena novac nje našla svoje uštednje od nekih 7000 lira. Svi znaci su upučivali na samog vlasnika kuće Ljubila, da je on najprije ukral novac, a onda zapalil kuču, da zamenite trag. Sumnju je počevala čljenica, što je Rajkovičeva etikazala prije 3 dana stan, pa je trebala uskoro odseliti, što je Ljubila ljuto rasplatio. Sve u svemu: ovih dana pojavio se Licul pred puškom tribunalom kao optužnik. Grda mu se spremala. Državni odvjetnik tražio je za nj kaznico 5 godina za kradnju i palež, a uz to i 2500 lira grobe. Njegovom avokatu je medutim uspelo, da ga izvrže iz sosa u koji je upao, pa je bio riješen zbog pomanjkanja dokaza.

NOVI PODESTA V IDRIJI

Idrija. — Ing. Luigi Caldara, ki je dolgo vrsto let upravljal z obsežno in številno novo idrijsko občino, je bil v prvih polovici oktobra odstavljen. Za časa njezovega vodstva je bilo obnovenje občine znatno razširjeno; v idrijsko občino so bile vključene prej samostojne občine Spodnja Idrija, Ledine in Vojsko ter kraji Gore, Čekovnik, Sp. Sred. in Zg. Kamniku tako, da je z mestom povezano vse prostrano okolje ter se je število občinov povzročilo na okrogih 14.000. Ne moglo bi se reči, da je bila uprava odstavljenega funkcionarja, kaj posebno nesposesa. Za novega podestata je bil imenovan odvetnik Cardani.

ZLATA POROKA

Trst, novembra 1939. — V družinskem krogu sta proslavila 50-letnico poroke Franc Sosič in Marija Suban, sta najobjeta v Rojani. Jubilant je bil 40 let zaposlen kot sodniški izvedenec v glavnih skladničih, bil je tudi eden izmed prvih pevecv v rojanskem cerkevnom zboru. Ob tej prilnosti so jima čestitali številni znani in prijatelji, kakor tudi številni sorodstvo. Zelimo jima še mnogo šrečnih let!

ZGODBA O VOLU IN ŠTIRIH MLADENIČIH

Pred tržaškim sodiščem se je končala prav zanimiva tatinska zgodbica. Začela se je v oktobru 1937., ko so Andreju Gerzelju iz Senožeča ukradli lepega vola. S tem mu je bila prizadeta škoda v višini 3000 lir. Naznani je zadevo karabinerji, ki so se marljivo dali na iskanje. Ti so osumili Francia Subana in Ignaca Uhija iz Stanjela, toda vsa polzvedovanja pri teh so bila negativna. Na zadevo so kontinuito že pozabili, ko je po enem letu Suban prijavil karabinerji Josipa Zelenega v France Vrča, da sta ukradla vola Gerzelju. Suban je izjavil, da mu je to povedel Josip Gomelj, mesetač je iz Dutovelj. Suban je povedal še več: Vrč mu je dal kravo zato, da bi molčal in Zelen pa 1000 lir. Karabinerji so kaj kmalu prijeli Zelenja, ko je šel z vozom po vaski cesti. Ko jih je zagledal, se jih je hotel ogledi in je pogrial konje, toda karabinerji so mu bili klimati, za petami in ga odvedli v kasarno. Med tem časom so je Suban v Uhjemu podkal do čista Josipa Zelenja, da mu nazznani arretacijo sina. Toda mesto očeta sta dobila doma sestro in ji povedala žalostno vest. Suban je je

nato brž potolažil rekoč, da ga je polslat »marešalo«, naj se pogaja, da bi brata spustili. — Dajte mi 3.000 lir in vrnite mi vola. — Žeprva je bil spustil, Sestra pa je v maglici zbrala vse, kar je imela njihova družina in dala 2760 lir Subanu. Ure so potekale, toda Zelena ni bilo od nikoder. Naslednje ga dne se je podal oče do »marešala« in povedal, da je dal denar Subanu. Da je potlažil rekoč, da mu je dal denar Subanu. Da je pustil njegovega sina. Po prvem presečenju so karabinerji: pričeli iskati Suban in Uhjija. Ta dva sta jo takoj pobrisala iz Senožeč z avtomobilom, toda v Stanjelu so ju prijeli. V stanovanju pri Uhiju so našli 1800 lir. Pozneje so aretrirali tudi Vrča, ki je zankljil. Da bi dal kravo Subanu, zatrjeval pa je, da je res to, da je Zelen dal 1000 lir in da je on tak. Karabinerji so vse aretrirali in tako so pojavili nedavno pred sodiščem: Zelen in Vrč zaradi goljutije, Suban in Uhjel zaradi goljutije, Zelen je dobil tri leta zapora in 2000 lir den. kazni, Vrč 6 mesecev in 600 lir den. kazni, Uhjel 7 mesecev in 700 lir den. kazni. Uhjel je bil obsojen pogojno.

LIJEĆNIK PRED SUDOM

Plomin. — Početkom ovog mjeseca osvanuo je pred puškom tribunalom liječnik iz Plomina dr. Eugen Bončina i liječnici Andrija i Julije Petilli, te Silvije Wassermann, Stvar je u tome: Godine 1932. imenovan je Bončin na općinskim liječnicom u Plomini, a ujedno mu je povjereno da vodi općinski ambulatorij.

Godine 1937. pričinilo se općinskom odboru, da je trošak liječnika previšek

pa je zahteval od prefekture u Puli, da povede istragu.

Istraga je dokazala, da je liječnik samo pisao recepte na veliko i dajeo najskupocjenije specijalitete, ali ne za siromašne bolesnike, koji su

se o općinskom trošku liječili u ambulatoriju, nego za ... sebe odnosno za privatne pacijente. Osim toga istraga je i mnogo toga rasvjetila što je na doktoru bačalo ne bač hlepje svjetlo. Prešlušano je ništa manje nego 40 svjedoka. Kako je bilo više nego vjerojatno, da su u tim transakcijama na štetu općine sudjelovala i sva tri farmacija apotekara to su i oni izvedeni pred sud.

Sud je Bončinu osudio na godinu dana tamnile, dok je obrani uspijelo da sva tri apotekara oslobođi, zbog pojmanjaka dokaza.

EN MRTEV IN DVANAJEST BOLNIH ZARADI ZASTRUPITVE

Koper, novembra 1939. — Preteklega avgusta je Rudolf Bembel iz Loparja pri Marečigah pasel koze, ko je nemadoma ena imela njih poskočila in pada na tla vsa v kreli. Pastir je pogrenil noč in kozu takoj zakljal. Domna smeli tiste dneve pravo gestijo in se tako nesreča spremila v srčo. Nekaj mesa so celo prodali sosedom. Toda nihče se ne bi zmenil več za kozo, če ne bi Judeje, ki so zaužili to meso, zateutili čez nekaj časa krte v želodecu. Potkolici so zdravnik, ki je ugootovil, da je bila kozka krv vsemi neprilkam. Koža je obolela za bedrenico (antraktenu) in zastupila z mesom vso družino. Zdravnik je ukazal vse obolele prepeljati v Trst, kjer so ugootovili, da je

njihovo stanje novarno. Končno so lepsi prestali bolčečine, le Rudolf Bembel je umrl. Zadeva je vzbudila veliko zanimanje po vsej Kopru in so se na tem povodom govorili. Po ozdravljivu bi zopet zadeva učekovali v mesecu prosinac v pozabljeno mesečnu znamenitost oblasti. Tako sta se moralu pred sodiščem zgovarjali Valentini in Rudolf Bembel, ker sta zakljal kozko brez veterinarskega pregleda in tem povzročila nesrečo. Obtoženca sta se zgovarjala, da nista znala za to bolezni. Rudolf Bembel je bil obsojen na 10 mesecev zapora in 850 lir denarnine kazni. Valentini Bembel pa je bil oproščen.

Vjenčani i umrli u Puli

Pula — Vjenčani su se u Puli: Juraj Grakalič in Tonka Bertan, Žnak Josip iz Lanisca in Brigit Marija iz Pule. Sirodak Petar i Žmaki Katarina iz Pule, Radeka Branko i Jušič Justina iz Pule, Ždenko Ladonja i Milena Ladonja iz Pule, Žahnila Kralj i Rožanda Dragica iz Pule, Popat Josip i Trost Anka iz Pule, Funić Ivan iz Pule i Miroslav Marija iz Poreča. Cukon Josip i Bačać Ana iz Pule, Rožanda Mirko i Cukon Milena iz Pule, Peruško Josip i Batel Ana.

Umrli u Puli: Benčić Antun iz Labina. Podsedenski Rudolf iz Pule, Bušović Sergij, Persilija Ana, Ševarica Al'fred, Mikc Ivan iz Pazina, Laković Miljan iz Vrsara

trusta, ter je bil radi strokovnega znanja zelo vplivno osebnost. Na tem položaju je bil preškolet 1924. leta, ko je prevezel post veng. Sotole, Ing. Ricci je bil upokojen verjetno v zvezi z nedavno prodajo idrijskega rudnika privatni rrd. družbi ki izkorišča živosebrelni rudnik v Monte Amatli.

Kažnjeni trgovci

Buzet — Kažnjeni su z bog prestupka o živčnim namirnicama ovi trgovci: Mikc Ivan iz Huma, Škala Liberat iz Lanisca, Mikc Mate iz Huma i Bradič Antun iz Trstenika. Svi su oni kažnjeni, ker da im pojedine živčne namirnice nijesu bile propisane kvalitetne.

Porast cijena gorivog drva

Pula — Cijene gorivog drva i ogljika u poslednjem su vremenu povisene. Drevnom ugljeniu poskočila je cijena za 5 lira po kvintalu, a gorivom drvu prijedljom i rezanom 3 lire po kvintalu. Kvintal rezanog hrastovog drva za gorivo stoji sada 13 lira s dostavom na 10 mesecev zapora ter 850 lir denarnine kazni. Saulija na 7 let in 1 mesecev zapora ter 3600 lir den. kazni Bandeja na 7 let in 10 mesecev zapora ter 3300 lir den. kazni ter vsakega št na tri leta nadzorstva.

DROBIŽ

Prestranek. — V skladničih tvrdke Prioglio v bližini postaje je nastal veliki požar, ki je uničil mnogo zena in slame. Požar so prišli gasiti gasilci iz Slavine, Trsta ter Postojne. Škoda je precejšnja.

— **Trst.** — Tržaški prefekt je odredil, da so očasti raprie trgovino Antonia Bečiča v Novi Štuci, ker je prodajal mito po višjih cenah, kakor je predpisano, in ker je imel skritih 36 kg sladkorja. Trgovina bo ostala zaprta za tri dni. V mestu so zaradi sličnih prestopkov zaprili tri trgovine.

— **Gorica.** — Člani ki se vpisani v društvo številnih družin, so dobili iskaznice in posebne znake. Te večjajo za vse olajšave, ki jih majmo ti člani.

— **Trst.** — Umrl so Karlož vd. German Ivana 81 let, Momčil Valerija 18, Gencie Lovrenc 82, Pertot vd. Carl Marija 49, Pecar pok. Kalice Ursula 76, Bric vod. Trojer Marija 86, Petaros Evgen 27, Lotar Alojz 46, Bertok vd. German Matija 69, Merkuc vd. Černicev Marija 85, Bistac vd. Marise Ana 84, Šterl Jakob 75, Badlje Ernest 62, Gerk Andrej 66.

— **Plave.** — Zaradi prevelike količine sijaj v dimniku je zacepo goreti v stanovanjski hiši Stefana Stanice, starega 64 let. Se pravčasno so opazili požar in ga v kratkem času pogasili, skoda je minimalna in jo enipo na 300 lir.

— **Tolmin.** — Tolminski župan dr. M. Marsan je postal ravnatelj osrednjega kmetijskega urada v Gorici.

— **Kat nad Kanalom.** — Poročil se je Leopold Lang s Kristino Liparico. Lang je bil pred desetimi leti obsojen na trideset let, ker je v pred meseci prišel domov, ko mu je bil velik del izmeni amnestiran. Mlademu pa župnu obile sicer!

— **Gorica.** — Na Kalvariji so našli pet ekstorsijakov iz svetovne vojne. O našiblji so bili obveščeni karabinerji, ki so odredili, da so bile kosti prevezene v kostnico v Oslavje.

— **Cleveland.** — Te dni je umrl Nikolaj Turk, star 64 let, vdovec, doma iz Postojne. V Ameriki je bil 28 let in tu ne zapušča sorodnikov.

— **Trenčja med Italijo in Sovjetsko Rumenijo** — zavzemajo vedno jašnje obliko. Črtilec Faselstac piše: »Ce kominternata računa, da bi morala kaže razširiti na Balkan svoje razdržalno delo po njem zamejiti kake socialne revolucije, se bo moralor biti z idejami Mussolinija in se spoprijeti z njegovimi polki — vrati isum in polkom v polkom, ki so se že borili proti komunizmu v Španiji in drugod.« Italijanski tisk piše da Italija niti minute ne bo čakala, ce bi se pokaralo, da hoc Sovjetski Rusiji napraviti le ena korak čez Karpaty in Fondonave (na Madžarsko), ali na Balkan (v Bolgarijo ali v Turčijo).

TEŽKA OBSODA TRŽASKEGA SODIŠCA

Trst, novembra 1939 — V avgustu so karabinerji ujeti: trojico tatujev, ki so straševali po vsem Kraju in kradli, kar je zato prislo pod roke. Dogodek je bil 20. avgusta, dokler niso prisli v roke oblastem. Ti so mesec Marca domeli v Dutovelj, star 47 let Peter Šantl, star 31 let in August Bandelj, star 42, e. po polkulcu zidat. Sodisje je upočevalo obtežilne ekolnosti: tatinske družine, ki so obodile Roncijala na 12 let 2 mesec in 10 dni zapora ter 3250 lir den. kazni. Saulija na 9 let in 1 mesec zapora ter 3600 lir den. kazni. Bandeja pa na 7 let in 10 mesecev zapora ter 3300 lir den. kazni ter vsakega št na tri leta nadzorstva.

DOPUSTI ZA POLJSKA DELA

Poštarna, oktobra 1939 — Po časopisu je bilo večkrat citati da so se kot drugod, tudi v Italiji vpoklicati, in v tem vaje kate letnik rezervistov. — Mtu glavnim sezonskim delom, so vojaške oblasti upočevali težak položaj kmetijskega ljudstva, ter so dovoljevale dopusti za poljedelska dela. Ker pa so glavna jesenska dela z oktobrom po včinji že zaključena, so vojaške oblasti také dopuste z 18. oktobrom ukinile, češ da zanje ni več stvarne potrebe.

3703 jam na Primorskem

Že nekaj let sem stanoval v Trstu na Primorskem. To znamenito delo opravlja lainsko društvo z Trsta, ki dohiva od oblasti izdatne denarnine podpore Letos je bilo delovanje osredotočeno na Banjšicco, kjer je brezstivalna jam. Načinčio jam so našli pri Lašcu, ki je 200 m globoka. Raziskovali so tudi okolico Podgorica v Istri. Tu so raziskovali poziralnik pri Novi Krami, ki je dole 841 m. Preiskali so tudi Mrto jezero v Škocjančki Jam. Vsi jamki so jih dosedati preiskali, ie 3703 Račujo, da je na vsem svetu 20–30.000 jam in tega sedi da je samo na Primorskem več kakor 10 odstotkov vseh jam na svetu.

Upokojitev ravnatelja idrijskega rudnika

Idrija. — V začetku oktobra t. l. je bil upokojen dolgoletni ravnatelj idrijskega rudnika ing. Ricci. Bivši ravnatelj je bil nekaj časa tudi ravnatelj živosebrelnega

Ove je godine u svim srednjim i višnjim školama u Italiji po prvi put uvedena nastava vojničkog karaktera.

MANJINSKI PROBLEMI**JOŠ UVIEK O SEOBI MANJINA . . .****Što kažu slavonski Nijemci**

Politička nesigurnost i zapletenost u svijetu i u ovaj dužav stvorile su toliko začinjajućih pravača razvilita, da nam suzdržljivosti njemačke narodne grupe u ciosadanoj mjeri više ne izgleda opravданom. Pojačano sudjelovanje njemačke i narodne grupe u unutarnjem političkom životu ove države nije samo naše moralno pravo nego i naša gradjanska dužnost... Ništa tu ne škodi često ukazivanje na nas kao na smanjivac, jer da mi sačinjavamo same nekoliko procesata cijeloslovnog stanovništva države. Politika nije racunská zadača! Ona nije ni zbrajanje ni oduzimanje. Njemačka narodna grupa isto tako nije broj, koji zbog njegove malenosti ne bi trebalo uzimati u račun. Politika je ostvarjenje i obilježavanje žive stvarnosti. Naša narodna grupa je takva živa stvarnost, koja se u politički mora uzimati u obzir... Mi nijesmo naseleći ni u Crnoj Gori ni u Južnoj Srbiji, pa zato ni ne želimo, da tamo edukujemo. Mi želimo da odlučujemo tamo, gdje obitavamo: u Vojvodini i u Slavoniji. Ovdje vec 200 godina živimo, ovdje stvaramo, ovdje radimo i gradimo, ovdje i zemlja nos, naše lice. U ovoj zemlji mi svi uskorijenim, ona je postala našem trajnom domovinom, sa koje ne mi lutim oteti. U Vojvodini i u Slavoniji mi više nijesmo mali broj, nego kulturni, gospodarski, socijalni i nacionalni častivi dio. Mi smo ovdje živa stvarnost, elemenat politike s vlastitim vojcem i crvenim petrombarem — kao i Hrvati, Srbii ili Madžari. U našem prostoru u našoj domovini mi želimo da budemo jednaki među jednakinima. To za nas nije samo osnovni neprimenjivi zakon, nego je to danas jedina realna politička matica, u kojoj su i oni od vratljene potrebe.

(Pančevočki »Volksrussk borbeni list za nacionalnu obnovu Nijemaca.)

Stanovništvo „Narodne Obzane“

»Narodna Odbrana pod nastavom: »Iseljavanje Nijemaca iz Jugoslavije Europe« zagovara presečenje, pa svoj veliki plan završava ovim riječima:

Mi nemamo izvršavanja kako da ova namjeru Rečega primili Nijemci, nasevenci u našoj zemlji. Organ novosadskih Nijemaca »Deutsches Volksblatt« prije malo vremena naglasio je u jednom članku da se Nijemci u Vojvodini, evo svoga broja i svog priljubljenog položaja, ne mogu smatrati ugroženinama, što će reći da ne bi bilo potrebne da oni dođu u obzir za iseljavanje u Nijemcu. No »Deutsches Volksblatt« svakako neće biti do kraja mjerodavan u ovome pitanju, koje je pokrenuto s najmjerodavnijima njemačkim stranama, pa se nema razloga za sumnju da se i Nijemci iz Vojvodine, kao god i oni iz Slavonije, Bosne i Hrvatske nede s radećom odlučavati pozivu Nijemaka. Isto tako nije jasno kakav će prilično biti mjerodavan za presečenje u Nijemaku: u ostalom to je stvar o kojoj je za sada prerano govoriti pa će to biti i predmet prego-

vora koji će biti povedeni između obe zahtevane zemlje. U svakom slučaju, odluka ne treba da zavisi o pojedincu pa ni o narodnoj manjini kao takvoj u krajtu u kome je do sada bila nastanljena: odluku će donijeti dvije države pa će pojedinci imati da joj se pokore. To će biti u toliko lakše da se izvede, što ne postoji nikakva sumnja da su se Nijemci iz Jugoslavije i do sada potpuno identificirali s pogledima i životnim težnjama Nijemaca u Reichu, što im s naše strane nije ni branjeno.

Njemački predlog o iseljavanju Nijemaca iz naše države, s naše strane, može biti samo pozdravljen. Narod Jugoslavije, koji u njemačkoj državi želi da vidi lojalnog i dobrog susjeda, ima jasno izraženu želju da sa tim i takvim svojim susjedom živi u najboljim, prijateljskim i susjednim odnosima.

Tko ne želi biti Talijan može da seli

Milano. — Na jednoj skupštini, koja je održana u Brixenu, u Tirolu, govorio je predstavnik Bolzano o šireljinama glasina i provokatorima, koji idu od kuće do kuće i pokusavaju da zamute duhove jednog djebla pučanstva, koji i onako koleba, te da širi alarmantne vesti. Protiv ovih ljudi će se u sporazumu s njemačkim vlastima strogo postupati. Osobito je održaćao predstavnik stanovništva od mlađenja, da će u Južnom Tirolu biti održani neke vrsti pučke glasanje. O tome ne može biti govor. Za svakoga, kolik se ne može slati s time, da ostane Talijan, postoji samo jedna mogućnost, da se iseli u nacionalno-socijalističku Njemačku. Opetja mora biti plod zrelo promisljene odluke. Onaj koji optira na Njemačku ostaje tako drugi Talijan, dok ne dobije njemačko državljanstvo.

Kočevski Nijemci ne sele

Organ kočevskih Nijemaca »Gottschet Zeitung« objavljuje uvodak o presečenju Nijemaca. U njem kaže se da se ne nasledjuju preterani vijestima o presečenju pa kaže:

»Gledate presečenja kočevskih Nijemaca, nije još puta na mjerodavnim mjestima, niti nikakva odluka. Mi smo čvrsto uvjereni, da je za kočevske Nijemce savsiv moguće časno i dostojno izvršenje u našoj sadanjkoj domovini, u kojoj smo naseljeni već nekoliko stotina godina. To tim više, što je život u toj domovini u našem interesu i na korist države i naroda u njoj. *

SEOBA NIJEMACA I RUSA
s područja Poljske, koje je interesna sfera Rečka.

Oobjavljeno je saopćenje, u kojem se kaže, da je potpisani sporazum između njemačke i sovjetske vlade, po kojem se Nijemci iz Zapadne Ukrajine i Bielorusije, kao i svi Ukrajinci, Bielorusci, Rusi i Rusini, koji se nalaze u području bliske Poljske, koje je sada interesna sfera Rečka, mogu preseći na područje Rusije, odnosno Nijemci na područje Njemačke. Pri tome je odlučujuća volja, koju oni sami izraze. Oni, koji se izjavlje za presečenje, mogu ponijeti

svoj imetak i vrijednosti, kao svoje vlasništvo. Praktična pitanja u vezi s tim rješat će se u prijateljskom duhu, kako to odgovara odnosima Njemačke i Rusije. Iz zapadne Ukrajine i Bielle Rusije, koja su područje pripala Sovjetskoj Rusiji, iselit će 115.000 Nijemaca u Njemačku. Sam postupak iseljenja predviđen je posebnim ugovorom, koji je sklopljen u Moskvi. U tom je ugovoru predviđeno, koliko iseljenici mogu ponijeti sa sobom pokretno imanja. Novac se ne smije odnijeti, nego će se obraćavati između jedne i druge države.

UKRAJINCIMA U RUSIJI NIJE DOBRO

Prigodom okupiranja ukrajinskog dijela Poljske po ruskim cetama, mnogi su se Ukraineri, a bilo ih je u Poljskoj preko 7 milijuna, povešili što su konacno sjedinjeni s ostalom svojom ukrajinskom braćom, pa makar to bilo i u boljševičkoj Rusiji. Oni su u Lvovu evijedem i ovacijsama dočekali rusku vojsku, kao osloboditelju. Sada međutim madjarski listovi javljaju s granice istočne Galicije, koju su — kako je poznato — zaposjeli Rusi, da sovjetske oblasti energetički istupaju protiv nacionalnog ukrajinskog elemenata, koji su se bili zalagali za potpuno nezavisnu Ukrailiju. Poznati ukrajinski političar Mudry navodno je strijeljan. Ovaj postupak, kao i progon ukrajinskog svećenstva, pobudio je ogorčenje u redovima pučanstva. Pod doljmom ovog postupka opaža se i izvjesno zbljenje između Ukrainera i Poljsaka.

Male političke viesti**ITALIJA NE PUSTA NIKOGA NA BALKAN**

»Gazzetta del Popolo« (Rim) piše u svomodnom članku o prodraju Sovjetske Rusije u istočnoj Evropi i kaže da je to posledica englesko-francuske politike zaokruživanja. Ta politika naveže da Njemačku da zaključi pakт sa Sovjetskom Rusijom, kako bi ta način spriječila da je ne zadaje. Njemačka je ponudila Sovjetskoj Rusiji polovinu Poljske, što je Sovjetska Unija prihvatala bez okljevanja. Sto se tiče stanovništva Italije, ono je sasvim jasno. Italija ne će nikada dozvoliti da Sovjetska Rusija učini na dan korak prema Karpatima u jugu i na Balkanu prema Sredozemnom Moru. *

Talijanska štampa bavi se uporno pitanjem stvaranja bloka balkanskih država u Italiji. Ovaj bi blok u sadašnjem evropskom sukoku trebao ostati do kraja neutralan. Prema pisanju »Giornale d'Italia« politička kombinacija našla je na dobrim u Jugoslaviji i politički knovigni nisu protivni ovakvoj kombinaciji. U tom pravcu da je razgovaran i na sastanku italijanskog poslanika u Beogradu i podpredsjednika vlade g. dr. Mačeka. Govori se, da je prvi korak pripremanja terena za izgradnju konfederacije sporazum Italije i Grčke kao i povlačenju ratnih brodova u Italiju sa Dodekanesa.

Ovaj blok neutralnih država na jugu bi bio siljan neutralnom bloku država na sjeveru Europe. *

Vatikanistički list »Osvetare Romane« porastao je u dnevnoj nakladi od početka rata za 100.000 primjeraka dnevno, tako da se danas prodaje u 150.000 primjeraka. Spomenuti list donosi i njemačke ratne izvesti, koje uviček stavljaju u savezničke tako, da se mogu uspostaviti usporedbe.

Sedma številka revije »Modra ptica« pričava novelo Bogomira Magajne »Blaz Štrniša« u A. Gradnikov prevod treh pesničkih sličica iz moderne italijanske literike.

V osmi številki Bogomir Magajna končuje novoči »Blaz Štrniša«. Zima Vrščajeva je napisala čitico »Dolnjiziv ples«. Vladimir Bartol na je probioček nekrolog, za umrlih soustanoviteljima M. p. publicistom Pavlom Debecvem.

V deveti številki je A. Gradnik objavio prevod desetih sonetov ital. pesniku Gaspari Stampa, Bog. Magajna je napisala počinu znanstveni članak »U disnevnosti božjastnikov«, Vladimir Bartol pa novelo »Nevarna idila«.

V ceseti številki nadaljuje Vlad. Bartol a novelo »Nevarna idila«.

Einašta štampa prinaša konač Bogartove nove »Nevarna idila«, Bogomir Magajna objavljuje poljudo znanstveni setstave »Psiholoptila« u Vlad. Bartol poročilo o smrti Sigmunda Freuda.

V devnajsti številki je objavljen članek Vladimira Bartola »Ob smrti Sigmunda Freuda«, u premišljevanje Iva Brnčića »Poglavlje o smrti«.

V petem zvezku revije »Misel in delopis« dr. Branko Vrčen članek »Revolucion-ekuljacija-revolucija«; u obzorniku poročiti isti avtor pod naslovom »Med dvema frontama obšire članek o zunanju politički situaciji u mjesecu aprili u maju t. l.

V dvojno, šesto u sedmo številku je dr. Br. Vrčen prispeval članek o zunanju političkom pregledu u mjesecu juniju u juliju, u članek »Bolgarija u Balkanu«, u katerem poroča o bolgarski zunanji politiki u njenih revolucionističkih težnjah. Dr. Lavo Cermelj je objavila zanimljiv prispevek »Proces proti italijanskim iridentistom u Ljubljani« (1878).

Dvojna osma u deveta številka prinaša dr. B. Vrčenovič članek »Realna slovenska politika«, članek Božidarja Borka »Bolgar-

JURINA I FRANINA

Jurina: Bog daj zdravje. Jurina: Bog daj Bog! A kamo si se upravila?

Franina: Čuda me pitaš. Gren ti, brate.

Jurina: Kako?

Franina: A takol! Danas ti nedan od nas ne zna ni kamo gre, ni kamo će doći. Sve mi se vidi, da svu skupu gremo ulikom u maglu. I Bog bi ga zna, di čemo ištititi.

Jurina: Dragi moj, ritko kaža dođe da boljera. Nego takv sve stabije i slabije.

Franina: A mi smo misili, da han je sad najslabije i da će god dođe da bi mogli biti bolje.

Jurina: Svit je poša spamići. Prani na moj! Si vidiaš da se le zgodivalo uvera li? U većer si lega spati u tenon statu, a kad si se drugo jutro probudiš i luta, uteči statu drugo ni bilo, nego si samo gleda okolo sebe i neviđe soldate, tuli jandarne bili si u tu u drugon statu.

Franina: A dica u skoli danas su dobiti drugi red, ako nisu znala kufinje od uvega ell uneva statu, a sutradan tih kufinje drugo ni bilo.

Jurina: E zato te profesor ell majestar svako jutro mora najprije prošiti novinu da vidi kako stope kufinje u Evropi. Franina: Spamići je poša u svil. Jurino, spamići! A da mi ti delevaš? Kako tvora Mara?

Jurina: Ona dobro, ma joh ti ga meni ni poli nju.

Franina: A zašto?

Jurina: E tako, brate moj dragi! Ne smiši mi govoriti! Ca te naše da čakira ne smidi se zvati. Ja bin stija reči i uvo i uno, a uta moja cenzura, san stija reči i uvo i uno, a u ta moja cenzura, san stija reči i uvo i uno, sami rijeke; ne smiši reči, ne smiši povidati uno, ne smiši reči, nevako ne umak i sve uno da je našljipile i našljile i da bi ljudi naiveselje šili, ti brate udjeli i našljad ne ustane nikoliko nego nikakva lumnada da ti se štume od nevlike.

Franina: A da ti misliš, da teg poll mene ni? U mojoj hilj bi te je loš slabije. I kuvačke pojde dalje, ja ču zapritis svolu butiga, vrči ču na svoju staru čunku mužačku i tako ču hoditi po svilu. A ljudi ne će biti potriba ni da pripovidaš ca mi je na kakovje me te zala do dola.

Jurina: Mužarola brate, to ti je najslorsta stvar na svilu.

Franina: Plijimo da nas ne čuje moja cenzura, san stija reči moja Mara, da ne bimo našljad šili u katafici. Bog i zbgon.

Jurina: A Bog i tohon Franino!

ski kulturni stilici; v Obzorniku je objavljen dr. B. Vrčenovič članek o zunanju političkom položaju u avgustu u septembru pod naslovom »Vojna«...»

Družinski list »Mladica« prinaša u četiri številki novoči Venceslava Winklerja. Voz u bregu u črtico Ivanu Vuka »Razjelena čast«.

V peti številki je Joža Vovk priobčil ciklus pesničkih pod naslovom »Delavčke pesni« (»Otroci, »Dekle, »Fante, »Matice, »Oče«). Mara Husova pa črtico iz življenia naših izseljeničevi: »Vrtnitev«.

Sesta številka priobčile Fr. Bevkovič s Tominškega »Kristonosce«.

V sedmi številki je objavljena Venceslav Winklerja »Zgodba o harmoniki« u oceni A. Grudnove zbirke pesmi »Ob dva našli urie«.

Osmi številka prinaša oceno Bevkovič: »Legende«.

V deveti številki je sodeloval France Bevk s legendo s slovenskega prinoši: »Ribicevčeva«.

V letošnji prvi (39/40) številki »Našeg: rodak« France Bevk objavil baliko »Peter Klepec« (nadaljevanje), Franja Obid-Jelinčeva povest »Damjanov Jernec« u njenom strahu, Zima Vrščajeva na basen »Opiča Prulj u gazeli«.

Druga številka prinaša pesem Janka Samca »Otroci, molimo!« in nadaljevanje Fr. Bevkove baikje »Peter Klepec«.

Peta številka revije »Obzorja« priobčuje Branka Rudolfa nesem »Nočna tovaršija« in sonet »Polet«. Al. Gradnikov prevod pesmi iz italijanske »Moj večer« (G. Pascoli) in Br. Rudolfa sonet »Jabolko iz paradiža«.

V šesti številki je Branko Rudolf objavil dve pesni »Čakanje« in »Uživanje«, di Vito Kraigher pa članek »Francija do septembarskih dogodkih«.

(Nadaljevanje)

VIJESTI IZ DOMOVINE

Kako će grad Zagreb dijeliti zimsku pomoć sirotinji

Kako javljaju zagrebački dnevnici grad Zagreb će ove zime dijeliti zagrebačkoj sirotinji zimski pomoći na slijedeći način:

1) Zimska pomoć sastoji se: a) u upotpunjavanju na javni rad — dozakom socijalnog odsjeka na javnu burzu rada; b) u dozaci za prehranu u gradskoj centralnoj kuhinji na određeni broj dana i određeni broj osoba; c) u darivanju: živećim namirnicama (bršlo, šećer, grahi), odjeće, obuće, drva; d) u novacnoj priopćomoci.

2) Zimska pomoć dobivaju: a) za vijacnici grada Zagreba za koje se utvrdi da su potrebiti i vrijedni; b) oni koji nisu zavlačnjenci grada Zagreba, a borave stalno u Zagrebu najmanje 2 godine, a pomoći su potrebiti i vrijedni.

Frednost kod svih ovih osoba imaju oni koji su stari, bolesni, trajno nezapostiveni ili nedosobni za rad (bilježnici ili inozemni radnici), a osobito oni sa brotnom malodobnom djeecom. Da je netko pomoći potreban

du izvidima sestra pomoćenja dajajući na rad Socijalnog odsjeka Grad. poglavarstva odnosno po članovima današnjeg i.

3) Zimska pomoć daje se prema mohi i zeli stranke u naturi (odjeća, obuća, brašno itd.) a samo u obzira vrijednim slučajevima u gotovom novcu.

Gradu Zagrebu treba priznati, da shvaća potrebe sirotinje i da joj želi pomoći na najbolji i najgodniji način. Razumijeva se da se ni u ovom slučaju u Zagrebu neće praviti razlike među potrebitima, to će prema tome i naša istarska sirotinja, koja je potrebita, moći dobiti pomoći u smislu gornjih uputa.

Novi upravnik pošte na Sušaku

Sušak — Upravnikom pošte na Sušaku imenovan je Istranin gosp. Ante Kalokira. G. Ante Kalokira rođen je Ljubranec, pa poznat bolje je bio i tamo prikazan. Bio je izborni poštansko ravnateljstvo zaista nije mogao naći. Ante Kalokira bio je jedan od prvih džaka pažnje hrvatske gimnazije i prvi njezin maturant 1908 godine. Iza toga počeo je studirati pravo, ali iz raznih razloga i zbog rata, morao je napustiti studije te je godine 1911 stupio u poštansku službu. Počeo je u Trstu, odakle je nakon prevrata prešao u našu zemlju. Tu je služio dugo godina u raznim mjestima na području ljudljanske Direkcije pošta, odakle je končano došao u Zagreb. G. Kalokiran na taj način radi punih 29 godina u poštanskoj službi, u kojoj je stekao za-

njerno iskustvo u cijelokupnom poštansko - telegrafsko - telefonskom prometu. On će bez sumnje to svoje veliko iskustvo i znanje znati upotrijebiti i na Sušaku i staviti će svu svoje sposobnosti u službu poboljšanja prilika u našem poštanskom prometu.

Prije dolaska na Sušak g. Kalokira službovao je u Zagrebu, isprva kod pošt. Zagreb 2, a kasnije u računovodstvu poštanskog ravnateljstva. Sušaku je gradjanstvo saznao za njegovo imenovanje i ljepe primili.

Izvoz pšenice u Italiju

Split — U splitsku luku dočekao je talijanski parobrod »Giuseppinas« koji je na putu Š. Petra ukrcao teret od 1100 tona pšenice za Italiju. Ovu pšenicu upućuje u Italiju Prizad. Ovih dana očekuje se da dođe još jedan parobrod koji će ukrcači oko tisuću tona pšenice. Za sada se pšenica kreća iz vagona, dok se u javnim skladištima nalazi preko 500 vagona pšenice. Za to je takoder namenjena izvoz. U Zagrebu, Splitu i na Visu pekari su povisili cijenu kruha.

Jedno gostovanje

Split — Dan 23. o. mi. gostuje u splitskom kazalištu talijanski umjetnik na violinu Enrico Mainardi. Dolazi iz Beograda i Zagreba. Na glasovitu ga pratiti će i njegova supruga Ada Coleoni.

Društvene vijesti

IZ KARLOVCA

Emigrantsko društvo »Istra, Trst, Gorica« u Karlovcu odraži će danu po studenog ove godine sveju. Vl. glavnu godišnju skupštinu, koja će se odražati u društvenim prostorijama točno u pol 2 sata poslije podne slijedećeg dnevnog redom:

1. Podzvani predsjednika.
2. Izvještaj tajnika.
3. Izvještaj blagajnika.
4. Izvještaj sekretara.
5. Ansoltorij.
6. Biranje predsjednika, upravnog i nadzornog odbora.
7. Eventualije.

IZ CELJA

DRUŠTVO »SOČA« V CELJU naznjava svojemu članstvu, da se je milantski odsek obnovil te vrabi u poziva vso našo mladino, da se strue okrog novega odbora, kateremu načeljuje tov. Olga Ruščeva!

Novi odbor nam je porok vztrajnega in izvesnega dela!

Odbor.

Društvo »Soča« v Celju poziva vse emigrante, da se zglašijo ob uradnih urah v društvenih prostorijah v zadevi državljanstva!

Odbor

ISTRA I ISTARSKI HRVATI

Narodopisna crta — Napisaо B. Brežki

(Svršetak)

Otu smo »narodopisnu crtu, kako ju je autor nazvao našli među starim papirima. Možda je to samo rukopis, a možda je — što je vjerovatnije — crtanac bio neđije i odstampan, jer se poziva na prijašnje članke o Istri u »Obzoru«. Moram da je napisao neđije postlige 1883 godine, jer citira njemačku knjigu »Istrien«, koja je te godine stampana u Trstu.

Iako za nas danas članak ne iznosi ništa nova, drug nam je kao stara usponena naših tadašnjih javnih radnika, a i interesantan je u toliko. Sto iz njega tako dosta netočno razabriemo, kakvo je opstrukcije bilo tadašnje stanje u Istri.

Glavne narodnosti su sada: hrvatska, slovenska i talijanska. Velim sada, ne samo s toga, što o sadašnjosti govorim, nego i toga, što slovenska narodnost u Istri, narodnost novijeg vremena Dr. Simony, znameniti geograf, profesor na bečkom sveučilištu nit sedi za nju ne zna. Stalo je, da se je nekad od Kastva ravno pram sljeveru ne samo do granice između Istre i Kranjske — što je i danas — nego da Esterice sve hrvatsko govorilo. U samoj Koparskoj okolici i danas ima zato dokaza. Tačno je bivalo, što će biti mogli bi po prirodnim zakonima pogoditi, ali zašto prećici budućnost?

Sada stanuju u Istri Hrvati. Slovenci i Talijani Gradjanji su većinom Talijani, a

Hrvati i Slovenci po cijeloj Istri tako, da se može Istra po jeziku puka razdjeliti na hrvatsku i slovensku. Kao granica među njima može se odrediti rijeka Dragonja, pak rava crta, potegnuta od izvora njezina preko tako zvanoga »čitgarskoga zemljišta«, između Novoga grada (Castelnovo) i Lipice tako, da se jedna polovica Cijela s Novim gradom k Slovenscima broji, a druga s Lipicom k Hrvatima. Bolje bi doista bilo, kad nebi trebalo to granice činiti, bolje bi da se evi jednim imenom krsitim, da se tim lakše zajedničkom neprijatelju suprostavlja, ali ipak to nije toliko zlo: razinama okolnosti postali su od Hrvata Slovenski, mogu tim okolnosti i od Slovencima Hrvati postati. Braća su to u svemu skoro jednakna, malo se razlikujuća.

Križek u svojoj statistici carstva austrijskog veli, da ima u fakto zvanično i gdje su samo Hrvati i gdje su samo Srbi, veli Hrvato-Srbi. Valjano bi rekli da ima u Primorju 151.000 Hrvata-Srba. Izračunao je to uslijed brojenja 1857, kad se je to po narodnosti brojilo, dočim se je to za posljednjih brojenja propustilo. Hrvato-Srbe ne mora se tako uzeti, kada bi u Istri Srbi bilo. On uopće uzimaju da su Hrvati i Srbi jedno te isto, te svigje i gdje su samo Hrvati i gdje su samo Srbi, veli Hrvato-Srbi. Valjano bi rekli da ima u Primorju 151.000 Hrvata. Budući pak niti u grofovstvu Gorice niti u slobodnom gradu Trstu osim nekoliko trgovaca — Hrvata nema, tako i u Primorju spadaju svi u Istru, a

FRANC TREVEN UPKOJEN

Maribor, novembar 1939. — Pred kratkim je bio upokojen idrijski rojak Franc Treven strojni nadmojster u delavnicah drž. železnice. Imenovan je dolga eteta služboval u kurilnici u Trstu, potom u Pragerskon, in nato u Mariboru. Vsi znanići u prijatelji mu želijo še mnogo srećnih in zdravih let.

† O. ANZELMO BUZDON

Istranin — trapist

Banja Luka. — Ranim jutrom 6 studenoga ove godine preselila se u Vječnost plemenita duša o. Anzelma svećenika reformiranih eisteraca u Mariji Živjezdi. Pokojnik je ugledao svjetlo Božjeg dana 12. lipnja 1852 god. u selu Lamšiću, u tužnoj hrvatskoj Istri. Dane ranog djetinjstva provoce je u rođnom mestuču pod nadzorom dobrih roditelja, a gimnaziju je poohodao u Trstu od 1867—1873 godine, zatim je stupio u Vojnu akademiju u Beču, koju nakon dvije godine napušta, vraća se u Trst da dovrši gimnaziju. Polozivši 1877 godine maturu, dobio ponovno u Beč i upiske se na tamošnjem sveučilištu na pravni fakultet. No već sljedeće godine morade, kao rezervni časnici sudjelovali u okupaciji Bosne i Hercegovine (1878—1879).

Ovo borno vrijeme dade njegovom životu posve drugi pravac, naime zavjećuje se, da će se — ako ostane na životu — posvetiti duhovnom staležu, i zbirajući svršene vojne službe, stupa u svećeničko stemešte u Zadru, gdje mu god. 1883 nadbiskup Maups podjeli svećenički red. Krizost je vrijeđe kapelanovao, a god. 1884 dobio samostalnu župu na otocišu Vrgadu, gdje je kroz tri godine blagotvorno djelovao.

Zupljani su ga vrlo cijenili i volili, jer ih je hrano ne samo duhovnom hranom, nego je znao od svoga zalogaja ustegnuti i bljednima podijeliti. Rodjene mu sestre, koja mu je vodila kućanstvo, često ga je putu ukorila zbog te dobrote, jer da će na koncu ostati bez koga. On bi joj sa smiješkom odvrio: »Dragi će se Bog i sv. Ante već pobratići za svoje!«

Ta svojstva darežljivosti resila su ga do konca života.

Godine 1897 napusti s privolom svoga nadbiskupskog župničkog mjesto, da stupi u red reformiranih eisteraca u opatiji Marija Živjezda u Bosni. Tu je primio državničko odjelje 15. kolovoza 1897., jednostavne zavjetne položio je 15. kolovoza 1899., a svečane 8. rujna 1903.

O. Anzelmo djelovao je mnogo godina, kao učitelj i katehet u samostanskom sirotstvu sv. Bernarda, uz to bješće duhovni vodja samostanskih naučnika i radnika. Bio je dobar pučki propovjednik, a naročito je narod hrilo na njegove korakom propovijedane. Njegovo propovijedanje nije samo djelovalo na dušu nego i na srce, te su ih rado u B. Luci i inovjerci slušali.

Svjetovnom svećenstvu poznat je kao vrstan vodja duhovnih vježbi, koje je osobilom Izbavljaju i požrtvovano vodio sve do 1935 god. Koliko se razabire, iz njegovih blježaka duhovnih vježbi bilo je preko 200 puta.

to jest u Istri ima preko 150.000 Hrvata. Odjavio li to je preko 255.000 stanovnika u Istri — broj je narasao od 1857—1859 za preko 20.000 — dobijemo 105.000 Hrvata i Slovaca. Koliko je jedini koliko drugih, ne nahodimo dokazano nigdje nit čini se da držao. Valja ići u ustmeno predaju, a da ne pogriješimo ill da se no varamo, budimo priznajući Talijanom nego li nam. Dočim sam često čuo, da ima Talijana u Istri 30 hiljada, a i člao to predstavnici »Obzora«, — uzimimo da ih ima čak i 70.000, to je naša Sloga od 1. lipnja 1874. navodi, — to imamo 35.000 Slovaca. Odjavimo Slovence, odjavimo Talijane, oko kojih oni stanuju to jest stanovnike Kopra, Piranu i nekoliko manjih mjeseta, po priliči 20 hiljada, to dobijemo u hrvatskom djelu Talijana napram Hrvatima, kao 50:150, kao 6:15, kao 1:3. Drugi rječima: Talijana ima jedna četvrtina, a Hrvata tri četvrtine.

A kako te tri četvrtine, kako ta četvrtina, kako Istran uopće živi? kakva mu je zemlja?

Potražimo li odgovor na to pitanje u kakovoj knjizi, što će on za stalno gledati? Istran siromašno i vlažna, zemlja mu je siromašna, možda i s dodatkom da je najsiromašnija pokrajina u carstvu.

Bez dodatka svakako je odgovor pravdan — Istra je siromašna, ali nije ona uvijek takova bila, siromašta joj nije dar naravi, Istra pokazuje nam se sada kao siromašna, ali siromašna odijela, kojima se odjevaju, jesu ostanci dragocjene, sjajne opreme, a njegovo pokušavanje sastoji se iz opomake siromaštva, koja pokazuje nekakvo blagostanje, kaže ponešto poetički ali istini neimenovan pisac knjizice »Istrien. Hist. geogr. und statistische Darstellung der istriischen Halbinsel nebst den quarnerischen

Otar Anzelmo bio je neobično pobožan i svet čovjek.

Pokoj vječni njegovoj svetoj i plemnitoj duši, a i njegovim nećaćima Ing. Vjekoslavu Buždonu u Skoplju i Časnoj Leopoldini Buždon u Bos. Brodu naše iskreno sačešće.

† DRAGOTIN ČESNIK

Na svojem domu pod Rožnikom u Ljubljani je umrl ugledni sloški upravitelj v. p. Drago Česnik, član vseh nacionalnih organizacija u odbornik Soče. Blagopokojni naš Česnik je bil trčna notešanska korenina, rojen u Knežaku 1865., studirao je u Ljubljani in se posvetio učiteljskom stanu. Služboval je na Notranjskem u Oreku, St. Vidu in do rapalske pogodbe u Knežaku, kjer je imel leno prenošenje. Naš narod ga je še avstrijski časni tako spotrošavao, da ga je izvolio za svolje župana. Po svetovni vojni je služboval na Rakenu in u Planini, kjer je bio upokojen 1924. V Ljubljani je čup pod Rožnikom lepo vilo in se tu naseči s svojo družinom. Bil je povod pričljjeni radi svojeg kremenitega znacanja u naprednega miljenja. Podpril je z dečom u denarjem vse napredne ustanove in sokolska društva.

Deloval je tudi pri naši Soči kot odbornik in vsl naši emigranti so ga radi inicij, ker je imel vedno odprto srce in roko za naše organizacije. K. Krži smo ga spremljali mnogi prijatelji in Sočani s praporom. Za slovo iz domače hiše mu je govoril Sočan tajnik in stanovski tovarniš Urbančič Alojzij.

Zašljunčeni naprednemu borce časten spomen, u uglednim sinovom in hčerkim iskreno sožalje!

† ANTONIJA STOKOVA

Maribor, novembar 1939. — Pred kratkim smo se za vedno poslovili od naše nepoznale gospođe Antonije Stokove, trećike u Kamniči ki je tragajoč prethulna. Ko se je pojavila z avtomobilom, je pokončala padla iz avta in se surutno počesnila. Zapušča dva nedoljna otroka in ženljivocega soprota, Sožalje!

† JOŽEFA UDOVIC

Maribor, novembar. — Umrla je naša rođakinja ga Jožela Udovič, doma Škrasa. Naše iskrene sožalje!

IN MEMORIAM ANTI JEKIĆU

New-York, 4 XI. — Pred dva godina umro je Brooklynu (New-York) naš zemljak Ante Jekić iz Žejčana, prvi poslovodja tvornice keksa. U mirno vrijeme služio je kao podočitelj ratne marine u Pitti, a poslije prevrata kao komilarni trgovac i putničkih brodova, kojih su plovili iz Trsta za Ameriku. Ostao je ovde u New-Yorku gdje je malijivim i ustrajnim radom došao do visokog položaja, all in najboljoj dobiti, u 43 godini, otele ga nemila smrт koja je nastupila uslijed raka. — Pojekić Jekić ostavio je udovicu Anu i dvojicu iz Pazina i troje neobsukljivih djece.

Prigodom dvogodišnjice smrti sjećamo se našeg Ante Jekića iz listu sadašnjeg kraljevstva, jer je bio i predstavnik svojim zemljicima, cije kosti ne mogu da počivaju u rođenoj zemlji, našoj miloj Istri. A Ante Jekić je svojom čećnjom za Istrom zadužio da u »Istri« bude spomenut. Pa kad to nije bilo prigodom njegove smrti, sjećamo ga se sada.

Zemlja rodi pšenicom, kukuruzom i potom se naša živili svjedoci velike ali raznolike i zapušteni trosi u istarskim klijevima. A kad je jednom tako bilo, znači da joj nije siromaštvo dar naravi, i da bi se moglo i odstraniti. U njoj se proizvodi mnogo soli u raznim solanama, u izravnanim prostorijama kamo se more napušta, da sunčanom topilom voda ishlapi, najčeće oko Kopra i Pirana, u kojem se godinice 600.000 centa so li izvadja. U Labini i Krapinskim dolincima, nešto leže ušća Raše, izvadja se na godinu poljut mlijuna centiga smodjiga kamengra uglevlja. Na raznim mjestima ima veoma dobra kamena za gradnju, koji je poznat pod imenom »mrmaro istarske«.

Zemlja rodi pšenicom, kukuruzom i potom se naša živili svjedoci velike ali raznolike i zapušteni trosi u istarskim klijevima. A kad je jednom tako bilo, znači da joj nije siromaštvo dar naravi, i da bi se moglo i odstraniti. Ime sume zaušljaju u Učku i Šumu Moto vunsku. Ponekad imamo Šumicu, a koje se svake pete, šeste godine slijevaju. Pokrajina ima ma lo goveda, a koja su slabušna su. Konje zamjenjuju osli, dapače u nekolima općinama sami ljudi, tako da koli ono, što je potrebno zemlji da roditi, toli toli ono. Šta je zemlja dala, ljudi su u svojim pleštim iznesu. Mnogo ima evaca, koje se zadovoljavaju i sa slabijom pašom ili se hrane većinom kusom (salvia) koji im je veoma dobra hrana. Peradi i to pilić i puriča goje mnogo za Učkom i trguju s njima u raznim gradovima. Buba bi se moglo više gojiti, nego gojiti.